

Посрещане на руски офицери в българско село — (гравюра)

ЗАВЕТЕН ПЪТ

Кантата от НИКОЛАЙ МАРАНГОВ

Отколе към Русия
авестен път ни води —
към братски дом обича
с гостоприем прат...
Следовици неспазни
на Кирил и Методий,
вий първи княга спрехте
на тоя степен бряг.

Донесохте привети
от Дунава на Днестър —
той с весели талази
високо зашумя.
Пред портите на Киев,
града великолепен,
целунахте светлата
украинска земя.

Със почести високи
и благодарна слава
приема дар безценен
събратът ни велик:
със азбуката своя
гордей се оттогава —
за нов живот роди се
славянски език.

На свобода и в робство
дванадесет бурни века
в добри и зли години
народът ни живе,
но винаги заветна
спасителна пътека
блестяла е пред него
широко към Москва.

И негли чак отколе
от кулите на Плиска,
от шерите преславски,
от дивен Търновград
са тръгвали кървана
към теб, земя русийска,
завръщали се с тежък
и скъп товар назад.

Но пада Търновграда...
Под жупел и под пламък
потегат бежанците
към тебе за ползос.
Пристигнал е във Киев
отец Григорий Цамблак —
предложен е на госта
владически сан и трон.

Старинна песен пее
младците сегашни
ка български хайдутин
е руски меч въртел:
как Бимбелов Маричко,
наречен още — Страши —
пленил е при Полтава
самия шведски крал.

Все тая кървана обич
към подигнати тласна
и българчето Райчо
към гюргевски бряг —
през буси Дунав плува
под турските фузаси
с известие събавно
до руския бивак.

Кой българин към тебе,
спасителко Русия,
не с отправил поглед
с надежда упован,
със вяра в твоята сила,
със обич към добрия
защитник легендарен —
към дяво на Иван?

Един ли наш бунтовник,
апостол, просветител,
прокудени неволни,
юнак на вихрога —
безкрайните ти степи
на набег и прокопнтя,
въздишал е под твоя
лазурен небосклон?

По тоя път заветен
се някога повесе

и юношата Ботев
със школкин шинел —
немирно, неспокойно
той учил във Одеса,
тук Лермонтов и Пушкин
унесено е чел.

По тоя път и Вазов
убежище намира —
покуден от змита,
който той взеле...
В Одеса той оставя
най-светлата си дъщеря:
„Под игото“ се ражда
под нейното небе.

По огнена пътека
дойде и Свободата —
през Дунава преплува
с казашкия жребей...
Червени рози никнат
върху кръвата пролята
и волна пролет сина
признателен венец...

Велика златна дата
изгра на календара —
България започва
свободна летопис...
И пак степта широка
обятия разтвара
и пътя към Русия
е по-широк и чист.

Навлизайте свободно,
девоички и младежи,
на руската наука
през златните врати!...
България очаква
на вашите сили свежи —
любима руска книга,
за нас си слянце ти!

По тоя път полита
и младият Благоев...
Във Петербург се учи,
мечтае край Нева...
През колко бели нощи
чете със трепет в броя
на вестника „Рабочий“
барутните слова.

От Ленинската „Искра“
бунтовен плам разгря...
През Петата година
избухна първи взрив...
Октомври — седемнайста
със гръм сразява царя...
Над Кремъл се развява
съветски флаг красив...

И шал свят погребен
от залпа на „Аврора“ —
въз зарево червено
лазура е облян...
Надежда греи в очите
на милиони хора...
И ти плещи разтърсваш,
о, роден наш Балкан!

В борба със ново иго
низ твоите китни дебри
десети млади шетат
със пушки на гърди...
От Двадесет и трета
се бори малад Септември —
дали без братска помощ
врага ще победи?

И тръгват в път заветен,
по пътя нелегален,
пледат патриотни
народни синове...
На своята нова правда
със факела запален
Съветската родина
ги майчински зове.

С каква синовна обич,
с каква могъща вяра
са тръгнали със лода
в она морска нощ,

КОГРЕС

Днес се открива общосъюзният конгрес на съветските художници. Това е голямо събитие в живота на страната. Работата на конгреса ще следи целият наш народ, за който интересите на изкуството винаги са били близки и скъпи. Конгресът започва в същото време — 40-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция. Той ще отчете резултатите от мощното развитие на изобразителното изкуство в нова историческа епоха.

„Изкуството принадлежи на народа. То трябва да се корени дълбоко в глътните на широките трудови маси“ — казваше В. И. Ленин. Именно тази народност на изобразителното изкуство е характерна черта на творческия облик на съветския художник — гражданин и патриот, посветил своето творчество в служба на народа. Заедно с целия съветски народ художниците активно се борят за изпълнението на грандиозните задачи на комунистическия строителство, набелязани от XX конгрес на КПСС.

Животът на изобразителното изкуство на социалистическия реализъм се проявява в това, че то изхожда от дълбоките национални недрa, грижливо пази историческата приемственост в развитието на националната култура. Върху плодотворната основа на културното

ОБЩОСЪЮЗНИЯТ НА СЪВЕТСКИТЕ ХУДОЖНИЦИ

Уводна статия на в. „Правда“ от 28 февруари

наследство от миналото се оформят традициите на съветското изкуство, обвързано винаги с лине към съвременността, борещо се заедно с народа за нов живот.

В това се състои историческото предимство на изкуството на социалистическия реализъм, наследило всичко най-хубаво от миналото, живеещо с интересите на настоящето, устремено в бъдещето, пред съвременното буржоазно формалистично изкуство.

Реализмът утвърждава живота, формализмът го отрича. Реалистичното изкуство служи на народа, то оказва могъщо въздействие върху развитието на високи художествени вкусове. Формализмът не вижда красотите на света, ополчава и развращава художествените вкусове.

Критиката, която залива сега социалистическия реализъм от страничните на реакционния буржоазен печат, само потвърждава силата, могъществото и жизнестойността на нашето изкуство. Какво би струвал социалистическият реализъм, ако започнеха да го хвалят привържениците на реакционното буржоазно изкуство! Кожото по-силно го напа-

да реакцията, толкова следователно по-правилен е изговарят път. Никакви клевети не могат да разколебят твърдата увереност на съветските художници в правотата на техните идейно-художествени позиции. Техното изкуство е изкуство на художественото многообразие, на голямото богатство на стилове и форми, то слотва в едно цяло различните творчески индивидуалности.

Откриващият се днес конгрес на художниците ще бъде ярка демонстрация на тържеството на социалистическия реализъм. За кратък исторически срок съветското многонационално изкуство, неотделимо от интересите, делата и мислите на народа, разцфя в нашата страна. Това е истински народно, обвързано с лицето към милионите изкуство, участващо активно в изграждането на нов свят. Иденте на пролетарския интернационализъм, на братската общност на народите слотват многонационалния отред на съветските художници. Художественото многообразие на съветското изкуство, неговите богати художествени възможности се определят от това, че художниците от всяка националност внасят в общата съкровищница много ново, свежо, ярко, своеобразно.

Художественото творчество у нас за пръв път получи общонародно значение. Това е дълбокият смисъл на насочващата роля на Комунистическата партия в областта на изкуството, на нейната политика, обогатяваща творчеството с най-прогресивните идеи на съвременността. Партията учи, че само в духовното единство на художника с неговия народ се проявява истинската свобода на творчеството, свобода на въздушно служене на родината.

Силата на реалистичното изкуство е в неговата явност към живота, в неговата комунистическа одухотвореност. То страстно зашита, утвърждава и пропалгансирa великите принципи на комунизма, най-прогресивната и хуманистична идеология. В това предя всичко се изразява огромното предимство на естетичните позиции на съветския художник пред буржоазния художник, който на думи се хвали със своята политическа независимост, бравира с минната свобода, а в действителност е послушен гласът на най-реакционната политика, проповедник на най-антихуманитарна идеология.

На страната на съветските художници е самият живот, самата история, защото цялото им творчество е обвързано към живота, към народа, към съпътнито. На своя конгрес те ще разкажат на гордост за благородното чувство на гордост за големите и признати постижения на изкуството на социалистическия реализъм. Нашата народна, съветска художническа интелигенция има всички основания да говори за това с пълен глас. Нашите живописци, скулптори и графици направиха много, за да могат в прекрасни произведения да увековечат нашето време, раждането на новата историческа епоха, великите дела на народа. Те с право за-

ОТКРИВАНЕТО НА КОНГРЕСА

МОСКВА, 1 март (По телефона от нашия кореспондент).

На 28 февруари в 3 часа след обед в голямата заседателна зала на Върховния съвет на Съветския съюз започна своята работа. Първият всесъюзен конгрес на съветските художници.

Конгресът бе открит с кратко въстъпително слово от Юон, един от най-старите съветски художници. Избран бе единодушно за почетен президент Централният комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз и делови президент, в чийто състав влизат видни художници, писатели и културни дейци.

Конституира се секретариат, мандатна комисия по устава на Съюза на художниците и художественния фонд, след което бе гласуван дневният ред и установен регламент.

Голям и съдържателен доклад за „Състоянието и задачите на съветското изобразително изкуство“ изнесе Йохансон.

В него той разгледа развитието на съветското изобразително изку-

ство в различните му периоди и се спира подробно на неговото състояние днес, на постиженията и недостатъците. Остро бе разкритикуван илюстративният метод като съществена слабост на много съветски художници. Причините се коренят в незадоволителното познаване на живота и увлечението по външното.

Йохансон подробно се спира на въпроса за художественото майсторство и защити позициите на реализма в изобразителното изкуство.

Много интересен бе анализът, който той направи на състоянието на изобразителното изкуство на Запад.

Посрещнат с бурни аплодисменти, секретарят на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз д-р Шенников прочете приветствието на Централния комитет на Комунистическата партия на Съветския съюз към Първия всесъюзен конгрес на съветските художници.

Днес конгресът заседава в Колонната зала на Дома на съюза.

ВЕЧЕР ЗА АСЕН ЗЛАТАРОВ

Много академици, хора на изкуствата и студенти изпълниха на 28 февруари салона на Академията на науките, за да почетат паметта и делото на професор Асен Златаров.

В своя доклад акад. Асен Хаджиков обрисувa ярко образа на големия учен, литератор и честен антифашист, който в книгата си „В страната на съветите“ даде правдива картина за живота в СССР.

Спомени за талантливия учен, писател и пламенен борец против войната и фашизма разказаха Людмила Стоянов, М. Андрейчева и В. Пенчева. Говори също и съветският професор Б. А. Рубин.

Седмица на военната литература

От 11 до 18 март ще се проведе Седмица на българската военна литература. По този повод в Съюза на българските писатели се състои пресконференция, на която поетът Веселин Андреев изнесе пред представител на печата информация за съчиненията и задачите на военната литература. На 11 март се сивка тържествено събрание в салона на Театъра на народната армия. Доклад ще изнесе Ефрем Карафилов. През седмицата (от 11—18) ще има литературни четения в ЦДНА и в Клуба на културните дейци — София. Група писатели, участвували в Отечествената война и написали творби на военна тематика, ще направят турне с литературни четения из цялата страна.

Сесия за съвременната драматургия

Миналата седмица заседава ръководството на секцията на драматургията и театралните критици при Съюза на българските писатели. Обсъден бе въпросът за провеждането на дълго отлаганата сесия за съвременната българска драматургия. Тази сесия ще се организира в началото на месец март заедно с Министерството на просветата и културата. Основният доклад, който ще бъде изнесен, е вече написан от театралните критици Любомир Тенев и Гочо Гочев. Тая дин той ще

ФЕСТИВАЛ НА БЪЛГАРСКИЯ ФИЛМ

Сцена от новия български филм „Гераците“ с народния артист Георги Стаматов (Герака) и Цветолюб Раковски (Захаричко)

На 4 март започва фестивалът на българския филм, който ще продължи до края на месеца. През това време зрителите от цялата страна ще могат отново да видят на екрана творбите на българското киноизкуство „Калин Орелът“, „Гревога“, „Утро над родината“, „Данка“, „Под игото“, „Песен за човека“, „Септемврийци“, „Героите на Шипка“, „Неспособен път“, „Експажът на Надежда“, „Това се случи на улицата“, „Точка първа“, „Ребро Адамово“, „Следите остават“, „Димитровградци“, „Две победи“.

На 4 март ще се състои тържествената премиера на филма „Земя“ по повестта на Елия Пелин, а на 18 март — премиерата на „Тайната вечеря на Седмачицата“ — филм по сценарий на Ст. Ц. Даскалов.

Фестивалът на българския филм ще даде възможност на зрителите, както и на цялата наша културна общественост да подложат на оценка и преценка цялото наше филмово производство.

През април ще се проведе съвещание по творческите проблеми на кинематографията. По това време ще се състоят премиерите на „Урок на историята“, филм за Георги Димитров на Лайпцигския процес и „Легенда за любовта“, българо-чешка продукция по пиесата на Назъм Хикмет.

ДА НЕ НЕРВНИЧИМ ПРЕД НОВОТО!

По почина на Министерството на просветата и културата на 9 и 10 февруари се свика научна сесия за обсъждане състоянието и предстоящите задачи на библиотечното и библиографското дело у нас. Сесията премина при голяма активност на участниците. Обсъждането на доклада за читателските библиотеки в секцията за масовите библиотеки премина бурно, с разгорещени привърженици и противници на доклада. Спорът за по-нататъшното развитие на читателските библиотеки, а до известна степен и на другите общообразователни библиотеки, се пренесе от заседателната зала и в печата, което се изказаха различни мнения.

Като библиотечен работник и студент в отдел „Библиотеки“ на Министерството на просветата и културата искам да кажа личното си становище по някои от повдигнатите въпроси.

Във всички сфери на нашата живот се търсят най-ефективни и съвременни — най-икономични форми на организация и ръководство. Това ни задължава да надвишавем своето в нашата, в библиотечната област, да не се плашим и да не нервируем пред новаторските предложения, а да ги обсъждаме сериозно, без предубеждения, да спорим с факти, а не с общи фрази и измислици, да не се гутим и да не наричаме другите „духовни наследници на Изабел Потата“, а да се убеждаваме и да действваме дружно.

Факт е, че вярно е големите успехи на нашите библиотеки — да не кажем, че не изпълняват високите изисквания пред тях — да доведат библиотечната книга до всеки кът и до всеки гражданин в нашата страна. Ако погледнем любителски на цифрите, можем да се заблудим — 22 държавни библиотеки, 4497 читалници (от тях 260 в градовете и всички останали в селата), 4200 библиотеки при предприятия и учреждения и 6200 училища — извън това библиотеките при БАН, научните институти, висшите учебни заведения, партийните кабинети, библиотеките на народната армия и народната милиция. Такаво по-уважение от това? В малка България със седем и половина милиона жители само общообразователните библиотеки наброяват 15,000! Такава цифра неубедително опонент може лесно да пече неосведомеността, като се противопоставя на оценката, че безкрайно количество разрастване на библиотеките в настоящия момент е слабост, а не постижение. Работата е там, че тази оценка не е направена „сериозно“, а въз основа на дълготрайни неуморни проучвания, чрез непосредствени проверки в стотици библиотеки, чрез внимателно анализирани на статистическите материали, чрез нарочни анкети.

Цифрите показват, че от всички библиотеки у нас (общообразователни и научни) по данни от 1955 година само 5,780 имат книжен фонд над 500 тома. Останалите представляват малки сбирки от 50—100 или 200—300 тома. Разбира се, има и курьози, когато за библиотеки се отчитат няколко брошури или броеве от списание или вестник, забутани в някой шкаф в канцеларията на селската или училищната стая и за които на село се сещат само когато трябва да се отчита. Такава читалнищен библиотечен има и в големи кооперирани села с по 3—4,000 жители.

Тази картина е известна не само на библиотечните работници. Тя е изтъквана многократно в нашия печат с критични статии, с карикатури на „мърта души“ в библиотечната област.

Състоянието на общообразователните библиотеки се пренебрежава сега с два различни критерия:

- 1 — с критерия на възрожденските изисквания за библиотечен със своето кокетно „шармче“ (статията на Райчо Пишев „По повод на едно предложение“, в „Народна култура“, бр. 4);
- 2 — с критерия на съвременните изисквания за обществено-научна библиотека като културно-просветен институт, който изисква определен минимум от добре подбран книжен фонд, постоянно попълван с новоналичаща литература, определен човек — платен, с възлагане, или активен с необходимия минимум познания за работата с книгата и подходящо помещение.

От
Ц. МАТЕЕВА

Въпросите на библиотеките при предприятия и учреждения и на читателските библиотеки се разглеждат на сесията с втория критерий и се постига единодушие по основните моменти в оценките и предложенията за предстоящото укрепване и развитие на тези библиотеки. Това безспорно ще се отрази благоприятно на общата ни работа в това направление. Тук ела да не погледнем мечтите на др. Райчо Пишев за „библиотечката със своето кокетно шармче“.

Иначе стои въпросът за читателските библиотеки. Като изхождам от първия критерий, някои читателски дейци се казват, че ние не имаме библиотеки в селата, че не е нужно да се планира развитието на читателските библиотеки; нужно е само държавата да увеличи субсидиите и да дава напълно по-малко, за да насърчи местната инициатива.

В действителност обаче не имаме не няколко хиляди, а само няколко стотици добри читателски библиотеки. В голямата част от селата за действителни библиотечни не може и да се говори. Предстои ни тежката да ги създадем, но не едновременно, а по определен план, на етапи. Така при създаването три години престояват да се укрепят библиотеките в по-големите села — към 1,200—1,500. Тях ще се съсредоточи основната част на държавната субсидия, предвидена за селските читалници, а читателските читалници, които и днес са в селата, да се укрепят с местни средства и да се послужат като основа на бъдещи също така укрепени библиотеки. А до тогава ще бъдат подпомагани от най-близката голяма селска читалнищен библиотека.

Подхвърля се, че се правят предложения за отделиване на библиотеките от читалниците като самостоятелни единици със своето кокетство и бюджет. На мен не е известно койка да е направил предложението за откъсване на библиотеката от читалната дейност на читалниците като културно-просветна организация. Това ще е наистина неосведоменост. Правено е обаче предложението — и в него има здрав смисъл — да се знае каква част от субсидията се отпуска за библиотечната дейност и главно за книги и да се следва строго за изразходването ѝ. Проверките, които направиха през 1956 година в читалната страна органите на „Политграфизат“, а също и окръжните библиотеки, показват каква малка част от субсидията се използва за покупка на книги.

В много читалници има твърде голям брой платени работници, тук-там и библиотечни кадри; на много места неразумно се харчат народни пари за закупуване на скъпи репродукции. На какво прилика например в продължение на година читалната субсидия от 5,000 лева годишно в село Понина, Белослатинско, да отива за заплатата на библиотечкаря, а да не се купи нито една книга? Лесно можем да си представим каква дейност е развил този библиотечкар...

За разлика от другар Райчо Пишев не смятам, че библиотечните във всички случаи са чиновници. Ние имаме прекрасни библиотечни работници, които вършат своята работа предано и неуморно. Те стават чиновници, когато се оставят сами да си определят колко и как да работят. А има много библиотекар и читателски секретари, които получават добросъвестна заплата, за да развалят по... 200—300 книги годишно. Очевидно за тях трябва да се въведат нормативи.

Някои обвиняват Министерството на просветата и културата и неговите служители, че са създали на много места в страната едно с нищо неоправдано и осъдително дублиране между държавните и читателските библиотеки. Зашо е нужно — питат те — в околностите градове непременно да се създават наред с читалниците и държавни библиотеки?

В страната, освен Държавната библиотека „Васил Коларов“ има всичко 22 държавни библиотеки — 11 окръжни, 8 градски (от които библиотеките в Мадан и Димитров започват да работят от тази година) и 3 детски.

Аз съм съгласна, че не е нужно да се създават в околностите градове непременно наред с държавните и читателските библиотеки. С някои подпорни в работата читателските библиотеки могат чудесно да задоволят нуждите в по-малките околностни градове. Но това съвсем не означава, че трябва да закриваме и малките държавни библиотеки, които имаме, защото те действително оправдават немалките средства, които държавата отпуска за тях.

Колко съвременен звучат думите на Ленин: „Сегашно е нужно да се борим с остатъците от деспотизма, с хаоса, със съществени неведомости спорове... Трябва да използваме тия книги, които имаме и да вземем за създаване на организирана мрежа от библиотеки, които ще помогнат на народа да използва всяка налична книга у нас; не да се създават паралелни организации, а да се създаде планомерна организация“.

ПОГРЕБАНАТА УЛИЦА

През пролетта на 1955 година, когато се копае основите на представителния хотел в Пловдив, била открита улица и разрушена жилищна от неизвестен досега квартал на антична Филипополис.

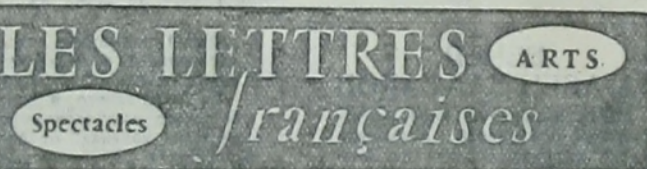
Находката — единствена по рода си в Южна България — до голяма степен изяснява топографията на града, социално-икономическия и битов облик на Тракия в първите векове на римското владичество. Съветът за опазване старините при Министерството на културата обявява находката за паметник от национално значение и с писмо № 1648 от 30 юли 1955 година предлага на „Балкантурист“ и „Главпроект“ да оформят архитектурно доора на хотела с оная част от римската улица, която попада под закрилата на Министерския съвет. Три месеца се извършва работата за разгледаната улица хиляди любознателни посетители. Даренията са повече, въображение е викало вече в дъното на хотелската градина с чалата нейна хилядолетна романтика, представяли си как ще изглежда един ден на чужденците:

— Ето, милия госте, ви стъпвате по калдъръма на улица от един тракийски град, където са гърмели колекции... Вижте, как изкусно е строено юначното племе на тракийците, изгубило се по селата на VI век във великия славянски порой...

АРХЕОЛОЖКИТЕ ПОДВИЗИ НА „БАЛКАНТУРИСТ“

Уви, никак решила съдбата, по-точно, представителната организация

КАКВО ПИШЕ ЧУЖДИЯТ ПЕЧАТ

Изразител на прогресивната френска мисъл, есеистичен, политически, „Le Lettr français“ се занимава с проблеми на литературата, театъра, изобразителното изкуство, философията, социологията и пр.

В статията си върху испанската поезия (бр. 651) Рене Лакот разглежда издателната на френски език антология на съвременната испанска поезия, както и превода на поемата „Испания“ от известния кубански поет, участник в испанската гражданска война — Николас Гилес. Според автора на статията, особено се отличава по своя лиричност и дълбочина откритост за поста Федерико Гарсиа Лорка.

Интересна е и рецензията за шумелия роман „Закуска с шоколад“ от осемнадесетгодишната американка Памела Муур. В него авторката рисува мрачната картина на нравственото разложение сред част от американската младеж, която се е отдала на алкохолизъм, клептомания и други пороци.

Вестникът отразява широко богатия и разнообразен театрален живот. По случай 317 години от рождението на Расин в театър „Комеди франсеза“ се играе трагедията „Берениса“. Известният френски театрален критик Жан Гандей Ре-ти (в бр. 652) изтъква, че новата постановка е изградена върху вътрешната трагедия на героинята.

В театър „Пти Марини“ е била поставена пиесата на Бертолт Брехт „Велик страх и малверие на третия Райх“, с подзаглавие „Смисъл от хитлеристкия живот“. Авторът на критиката, поместена в бр. 657, намира, че постановката на пиесата е особено нагледно в този момент, когато хитлеристкият генерал Швайдел е назначен за командувач на армията на НАТО.

Голям е интересът на френския читател към съвременната и руската класическа литература. От няколко години в „Le Lettr français“ постоянно публикува в подзаглавие „Светски романи“. Напоследък се печатат повестта „Сергия“ от известната съветска писателка Вера Павлова.

Обявянето в алиментите на драматургията на Чехов на Западна Европа расте. В бр. 652 на вестника е поместена рецензия за

ХУБАВА ИНИЦИАТИВА

Градският комитет на Отечествения фронт в Пловдив отправя апел до всички организации да намерят учебно-възпитателната работа в училищата.

Първа се озова 156 организация на Отечествения фронт. Тя реши да поеме шефство над учениците от първи „а“ клас от началното училище „Гео Милев“. Нарочено бе за целта и тържествено събрание.

Първоначалните много се зарадваха, когато разбраха, че ще им дойдат гости. Те усърдно се подготвиха да ги посрещат. В деня, когато трябва да се подпишат договорът за шефство, учениците изнесоха подобрена художествена програма.

Хубавите песни и стихотворения създадоха сърдечна атмосфера между учители и родители. Учениците обещаха да учат старателно, да се подготвят за изпитанията, да бъдат по-често сред тях, да водят на екскурсии, заедно да гледат филми и театрални представления.

Похвалната инициатива на Градския комитет на Отечествения фронт в Пловдив ще допринесе за комунистическото възпитание на учениците.

АС. МИЛАНОВ

ЕВТИНО И УДОБНО, КРАСИВО

Всескучно е известно, че в България се преследва експлоатацията на човека от човека. В този дух и ние, учениците, възпитаваме децата. Казваме им, че ръцете на спекулянтите, грабителите и хитреците отдавна са отрязани... че в нашето социалистическото общество не може да има място за тях...

И наистина общо взето е така. Но на практика животът ражда такива противоречия и абсурди, че заслужава да се погледне на тях с по-остро око.

Аз често забележките под рубриката „Евтино, удобно, красиво“. В тях има много верни неща и ме рава грижата за обикновените граждани-спестители, който жале за пари да има жилище. Искам да спомена обаче тревогата си по един друг въпрос: защо, как и кои спекулират с имуществените апартаменти и за чия сметка става това. Има хора — излезли мошеници, с голям „опит“ от миналото — които дават и във враждебната за тях система на социалистическа законост — намирят начин да правят спекула.

Ето как става това. Стари, опитни акули, бивши предприемачи и търговци са се организирали в своето рода мафини и са оплели в мрежата си много от строители, образували са даже и „кооперации“... Да речем, че имате апартамент в близка време да ви излезе заемът. Търсите да се включите в някой строител. Обикно-

За спекуланта

вено на строителната площадка ви посреща една извезляла личност — „отворорикът“ на строежа — и разпалва се от любовност в обясняване, че единствен апартамент струва към 50—60,000, а двуетаен към 70—80,000 лв. И то ако капирате веднага! Търсите го голямо! Ако се усъмните или ви се вниа скъпо, той ви отправя да проверите другата, дава ви дори адрес. А там се оказват... пак „хора от мрежата“. Тези хора с хиляди доходи за цената на строителните материали, за надниците, за трудностите при снабдяването им „доказват“, че сте попаднали една лъч на най-евтиния строеж. И тъй като имате време за повече разсъждения и проверки — включват се! Акуните ви заплават в мрежата си... Така един даде местата си, други малките си стари къщи, на чие място ще се издигне новата сграда, трети спестяват си — все с надеждата, че ще получат хубав и удобен апартамент.

Междувременно акуните се разпалват, строежът започва... И при kalkulацията (ако обикно презиме) не заличат парите и не изчезват! Обикновено излиза, че стойността на апартаментите е отскочила с 10—15,000 лв. Оказва се също, че предприемачите-кооператори са „финансирали“ спестителите със стотина-двеста хиляди лева, срещу които автоматически стават собственици на два-три апартамента, приписани на поставените лица. Ако някои от спестителите се осмелят да поират сметка на презиме, който ги е ограбил (както е случил със Симеон Петков Никитинков, строил сградата на ул. „Шар Крум“ 7) — започват безкрайни разказвания, кривеници и дори съвет да се излезе за умот...

Какво става по-нататък? Представете си, че живеете на тесно и давате много и драго да се настаните в удобна квартира. Дават ви адрес на хубаво жилище с опазване, на свободен наем. Отивате — пак същите хора. На законното основание, че новостроените жилища помещения могат да се дават пет години на свободен наем, ви вземат за две стаи и кухня до

600—700 лв. на месец за три и повече стаи — до 1,500—2,000 лв. Така за пет години предприемачите-собственици вземат от нас толкова, колкото струва апартаментът. Но за хищниците и това е малко. Няколко месеца преди изтичане на петгодишния срок те изваждат — пак на законно основание, съгласно сключения свободен договор — наемателите и продават апартаментите с опазване и на цена 20—30% по-скъпо.

Ползена „кооперативна дейност“! Без да са дали нито лев, като правят умело със спестяванията на граждани, те и кредитите от държавата, предприемачите-собственици прибират по два и три пъти парите на един апартамент! Ето какви абсурди съществуват и как се използват хубавата държавна грижа!

Има и такива хитреци, които не дават апартаментите си на семейства, а вземат за наематели в „полумобилирани стаи“ студенти, бакари, ученици — по 150 лв. на човек. Така от триста апартамент те споделят си осигуряват една рента от 1,500—2,000 лв. на месец.

Ще ми се да спомена и за една друга разновидност на тази практика. Познавам човек, който през пет години със заем, сключен от БИБ, т.е. с народни пари си извършил триста апартамента в центъра на града. Помоган от желанието лесно да заблудее, той не се внася в него. Дана го под наем, взема по 1,300 лв. на месец, а внася за погасяване на заема си по 180 лв. Всеки месец остава от 1,120 лв. той запазва „за черни дни“. Сега е почти приключил преговорите да продаде построяния с изрози средства апартамент, който струва 80,000 лв., за 130,000 лв. С тези пари той ще погаси остатъка от дълга си към банката — 30,000 лв., с 60,000 ще си купи нов двуетаен апартамент и ще му остане 40,000 лв. — пак „беля пари за черни дни“.

Ето как някои хора превръщат изродителна заемна игра... Мисля, че такива явя трябва да се оперират без упойка.

АТИНА МАРИНОВА

учителка-пенсионерка

КОНЦЕРТИТЕ НА ИГОР БЕЗРОДНИ

Концертните зали в СССР, Полша, Финландия, ГДР, Австрия, Швеция, Англия, Франция, Холандия, Швейцария, Белгия и др. страни многократно са ослосили от неслыхащите възторжени аплодисменти на публиката, ентусиазирано от яркото изкуство на Игор Безродни.

Инициативен съветски цулулор се представя на софийската публика на 18 и 20 февруари в зала „България“ със следната програма:

Хендел — соната № 4 и № 6, Бах — соната № 1 и „Шаконата“, Прокофиев — соната № 1 и № 2, Тюрини — соната „Дяволски трилери“, Моцарт — Крайслер — Рондо, Равел — Циганка, Шимановски — Романс, Дебюси — Лунна светлина, Владигеров — Българска народна „Вардър“ и др.

Игор Безродни приковава слушателя с високото си майсторство и възбудителна предявност с дълбоката, топлата и искреноста на тематиката — тъжно и ознат, а българската прехваляване.

Прецизната техника на резултат не само на из-П. Владигеров беше изаявата му ръка го освободна постановка на пълна бравурно, с жар бождава от всякаво фиделната му ръка, но го и еникване в духа на зическо напрежение и му ворт и за неговия т-пиесата, създава условия за пълно к художествен усет и с много поетичност, творческо съсредоточава-екус. Пластичността на настроене, изящество и не, необходимо за прав-дясната ръка на Безрод-чистота бяха изпълнена диното и логично тъкучи, изразена не толкова „Романс“ от Шиманов-ване на идейно-емоцио-в подчертаното използ-ски и „Лунна светлина“ налната същност на про-ване на китката, колкото от Дебюси.

изведението. в координираното дей- Публиката високо оце- Безродни грабва слу-стве на всички части на не големото изкуство на шателя със задълбоча-рката, му дана възмож Игор Безродни и Абрам ната си интерпретация, ност за широко изложу-Макаров и ги награди с с изразителния си тон, с ваие на богата звукова възторженост си апло-интензионата си и тон-пацitra.

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ КНИГОИЗДАТЕЛСТВО

ул. „Московска“ № 6-А Тел. 7-68-49

Излязоха от печат и се пуснаха в продажба чрез ДТП „Печатни произведения“ следните академични издания:

• • • Известия на Института за градоустройство и архитектура, кн. 9	41.90 лв.
• • • Известия на Икономическия институт, кн. 3—4	27.80
• • • Известия на Химическия институт	36.80
• • • Известия на Института по експериментална ветеринарна медицина	20.50
• • • Известия на Ботаническия институт, кн. 5	41.60
• • • Известия на Института по педагогика	10.17
Т. Павлов — Лич в преволнозия	11.50
К. Иванов — Социална офтальмология	8 —
Кс. Иванов — Върху офтальмологията на шарката по опште	14.10
Ст. Павлов — Основни въпроси на преврателното производство в българския народнодемократически наказателен процес	12.90
П. Гиндеев — За някои категории на диалектическия материализъм и тяхното приложение в наказателното право и наказателния процес	14.60
В. Бузов — Престъпления по транспорта	8.60
• • • Борбата със смянката в България	35.30
• • • Мадарският конник	18.30
Б. Бров — Задължението за издръжка	11.50
К. Църнушанов — Македонски народни песни	39.40
Ал. Ничев — Трагедията на Софокъл	21.80
П. Койчев — Съдебната палата	11.30
Ал. Рачев — Погасителната давност при правоотношения, в които участвуват и социалистически организации	9.80
Н. Ничев — Сравнителни изследвания върху дрождиярането на фуража с хлебни и бирни дрожди	3.75
Ив. Павлов — Ролята на пионерската организация за съществяване на политическото обучение	2.25
• • • Астрономически календар 1957 г.	5 —
• • • Из опита на учителите по български език в средния и горния курс	2.10
• • • Из опита на учителите по физика в средния и горния курс	1 —
• • • Из опита на извънкласното четене с учениците в началното училище	0.75

НИКОЛАЛ АЛЕКСАНДРОВ

Министерство на транспорта и съобщенията

Управление на съобщенията

СЪОБЩЕНИЕ

Открита е ПОДПИСКА за ВЪЗСТА-НОВЯВАНЕ на изтичащите и записване на НОВИ АБОНАТИ на БЪЛГАРСКИ ВЕСТНИЦИ за

II ТРИМЕСЕЧИЕ на 1957 г.

(април, май, юни)

АБОНАМЕНТИ се приемат във всички пощенски станции, от пощ. раздавачи, междуселските куриери и обществените пълномощници по печата по предприятия и учреждения, МТС, ТКЗС и ДЗС.

Краен срок 20 март т. г.

РАЗГОВОР
С НАРОДНИЯ АРТИСТ

ЛЮБОМИР ПИПКОВ

— Какво показва прегледът на българското музикално творчество?

— Радостно е, че нашето съвременно музикално изкуство се развива по пътя на социалистическия реализъм. Общо взето, въпреки неизбежните противоречия и отклонения, то върви с бързи крачки напред, освенено от потока на здравите реалистични традиции и народното музикално творчество, търсещо нови съвременни изразни средства за отразяване същността на дълбоките революционни промени в живота на народа. Мислите на нашия работнически авангард, чувствата на хората, които вървят колелото на историята, темпът на мирното строителство, колебанята на слабите, тъгата по онова, което си отива, романтичните мечти на младешката, нежната интимна лирика и мъжественият повик за възпирание на безумието, които опожаряват паметниците на културата — всичко това е само част от богатото разнообразие на показаното българско реалистично музикално творчество, напредъкът на което е в неразривна връзка с напредъка на световното музикално реалистично изкуство.

Като говоря за неизбежните противоречия в развитието на съвременната ни музика, имам предвид известни различия в постиженията на композитите от старата и младата генерация. Струва ми се, че някои представители на старата генерация изостават, а други се мчат да вървят в крак с времето. Младата смяна се издига бързо. Тя е талантлива и добре обучена, владее техниката на изкуството, тази присъщност, търси упорито връзката между българското и световното музикално изкуство, без да изпада в космополитизъм. Това ни радва. Защото всяко самобитно национално изкуство се стреми да добие международно значение. Съветската музика, например, издига всички изпити на времето. Тя създава най-разнообразно национално богатство — от песните на Захаров до изключителните творби на Шостакович и Прокофиев — което доби международна, световна значимост... Добре е да не спираме младите, да не режем крилата им, да ги оставим да вървят по пътя на здравето търсене. То ще им даде сили да отхвърлят окончателно оковите на схематизма и шовинизма, които се използват ловко от организаторите на буржоазната идеологическа интервенция, от всички, които се опитват да ревизират социалистическия реализъм или да отретакат големите постижения от неговото приложение. Мисля, че бихме разобличили по-бързо същността на пристъпите срещу социалистическия реализъм, ако държим сметка за неравномерния растеж на хората. Политическите убеждения се възприемат по-лесно от огромното мнозинство. При това културният уroveň на отделните хора, които влизат в мнозинството, продължава да играе огромна роля. Неправилното вулгарно-социологическо разбиране на социалистическия реализъм, грубо то натрапване на политическите лозунги в изкуството води до застой. Животът не търпи натрапените лозунги. Не ги търпи и изкуството. И колкото по-бързо се освободим от тях, толкова по-добре. Пример за това трябва да дадем преди всичко ние, творците.

— Какво лично има в някоя творба, че във вас

ише опери на исторически теми „Янишките братя“, „Момича“ и големата опера „Левски“ се отразяват стремително да бъдат долави от нашата съвременност?

— Тези твърдения са доказателство за едно примитивно разбиране на социалистическия реализъм. Аз написвах „Янишките братя“ през 1929 година. Тогава над страната тегнеше ужасът от септемврийския погром. Партията се съвземаше от понесения удар. В операта си аз поисках да видя милолото на своя народ от съвременни позиции, да разкрия правдата на един живот, пълен с мъдрост, опит и вяра в бъдещето, вяра, която бе така необходима на хората, които се бореа срещу фашизма. Върху фона на средновековното противопоставяне два образа — светлия образ на разбара Ангел срещу образа на Георги Грозника. Помислях се да отправя укор към тогавашни съвременни тъмни сили, които сечеа ръцете на напредничавия човек у нас. Може ли да се каже, че това е бяство от съвременността? Струва ми се, че с исторически сюжет аз разрешавах съвременни задачи. Същото ще кажа и за „Момича“. Основният мотив в тази опера е близостта на водача до народа в дни на най-тежки изпитания и борби. В нея се издига идеята за народния патриотизъм, за решителна съпротива срещу чуждия нашественик, за създаването на държава без царе и бояри, дото докато не бъде радостен и свободен. Операта „Момича“ бе зарочната през 1939 година, когато надвисна опасност над нашата свобода и независимост. В своето творчество аз използвах народните реалистични музикални традиции, търсих нови изразни средства, вдъхновявах се от идеята да покажа ролята на народа в исторически събития. Вярвам, че „Момича“ и днес звучи съвременно.

— Не представлява ли едно изключение по следната линия музикална лирика музиката, която написвате върху Вазовия текст „Люляка ми замърсиса“?

— Тук няма отклонение от избора на реалистичен път. Напротив. С написаната музика върху „Лю-

ляка ми замърсиса“ аз разширявам своята чувствителност в областта на песенното творчество, в което на друга полюс стои революционната песен „Конници“ по текст на Никола Фурнаджиев. Интимната лирична песен има свое идейно съдържание и то не е напълно лично. Нейната дълбока човешка емоционалност, чистотата на порива, възвишеността на настроението затрогва хиляди други души, възпята ги. В това се крие само част от общественото значение на реалистичната интимна музика.

Интимната лирика си има своеобразна обществена атмосфера. И намирането на средства и форми за разкриването на това води към новаторство в областта на жанра.

— Значи социалистическият реализъм не спира и не отрича новаторството?

— Новаторството е един от основните елементи на социалистическия реализъм. Ако традицията и народното музикално творчество са изходна точка в нашето изкуство, то новаторството е същност на неговото непосредствено развитие. Новаторството извират от задачата да се търси, открива и отразява новото в нашата действителност. Това новаторство не е само в новата тематика и новото идейно насочване. То е и в изменението и развитието на изразните средства, в създаването на нови средства, на нови жанрове, които често изместват остарелите. Нашето социалистическо новаторство няма нищо общо с упадъчното, което става самоцел и води към формализма, към унифицирането на самия изкуство. Музикантът — нека използваме една мисъл на Белински — трябва да се ръководи не от стремежа към оригиналност, а от истината на израза. Оригиналноста ще дойде сама по себе си, ако в таланта на твореца има огромна сила. Истинската оригиналност е възможна само при пълно отношение към правдата и истината. Следователно в основата на нашето новаторство трябва винаги да лежи една нова, некаква мисъл, едно голямо чувство, подказано от революционните промени в живота.

Много често формализмът в музиката се поднася с етикета на нова-

торство. Трябва да се пазим от това.

— Може ли да се използвават средствата на формалистичната и модерна упадъчна музика за създаване на реалистични музикални творби?

— Когато слушам формалистична или упадъчна модерна музика, аз не я отхвърлям изведнъж, следващата. Защото ми е нужно да знам какво не трябва да правя. Понякога формалистичната музика съдържа известна звучност, която обогатява музикантната ни технология. Тези въпроси трябва да се проучат по-задълбочено...

— Кои от въпросите на социалистическия реализъм са все още неизяснени?

— Нашата теоретическа естетическа мисъл е още слаба. Въпреки това музикалното творчество ни предава, защото развитието на живота не спира. Сега се трупа опит. Ще дойде време и някой ще го обобщи, ще обясни ясно и просто много спорове и трудни въпроси на нашето изкуство. Струва ми се, че въпросите за националната форма на музиката, за тиричното, за партийността, за мелодията не са изяснени добре. Това са задачи на музиколозите и музикалните критици.

— Как може да се обясни мълчанието на нашата музикална критика за прегледа на българското музикално творчество? Защо досега не се написваха значими критични оценки за това голямо музикално събитие?

— Ние мечтаем за критици, които са добри музиканти, имат обща култура и добра идеино-политическа подготовка. Мислите ни все още не се събдват. Навярно сиа хората не искат да пишат за това, за което не са подготвени. За известно време трябва да уважаваме това мълчание. Да се надяваме, че нашето време ще роди критици, който ще каже истината за изкуството ни.

ИЗКУСТВОТО НА РЕЦИТАТОРА

Литературният концерт на Тана Масалитинова събуди опралан интерес сред почитателите на рецитаторското изкуство. За разлика от досегашните вестери на художественото слово, на които се изпълняваха предимно разкази, стихове и откъси от драматически творби, за пръв път у нас от концертния подум прозвуча романът „Ана Каренина“ от Л. Н. Толстой.

Задачата, която си е поставяла Масалитинова, е извънредно отговорна и трудна — да предаде своето виждане на слушателите, мнозина от които идват с предвзвешана представа за образите от романа, да им внуши идейно-художествена — резултат на самостоятелно, творческо отношение към Толстовете творба. Трудността на задачата се удвоява и от широката област на социални и философски проблеми, на образи и събития в това огромно литературно произведение, за което разгръщане рецитаторката разполага с не повече от два часа. Масалитинова е съумяла да постигне литературната си композиция по романа с разбиране и усет, без да нахвърли психологическата дълбочина в обрисовката на главните образи. Като се отказва от втората сюжетна линия (Кити и Левин) и от всички второстепенни моменти, тя насочва вниманието на слушателите към съдбата на централната героиня — Ана Каренина — на тази жизнена, надарена с изключително душевно богатство руска жена, която в порива си към щастие бива задъхана от лицемерния морал на дворянско-буржоазното общество.

С голяма култура Масалитинова е вникнала в замисъла на

автора, ясно и точно е определила идейното си решение, което прозвучава съвременно. Тя не си е поставяла задачата просто да иззапознае с романа, да се явя като безстрастен посредник между автора и слушателя — напротив, изпълнението ѝ е проплетено с любов към произведението, със съчувствие към съдбата на героинята и протест против фалшивата нравственост на онова об-

— Тана Масалитинова

щество, в което истинското голямо чувство не може да бъде просто и е осъдено на гибел.

Това страстно, активно творческо отношение на Масалитинова поражда емоционална развълнуваност в изпълнението — развълнуваност, която се предава на слушателите, увелича ги и ги кара да заживеят с чувствата и мислите на автора.

Едва ли е потребно да се спираме подробно на артистичното майсторство и на изтънчената художествен вкус на Т. Масалитинова, позната на нашата публика не само като даровита актриса, но и като утвърден рецитатор.

Концертът на Масалитинова е интересен и поради това, че поведя някои спорове въпроси, които в един кратък отзив, разбира се, не могат да бъдат разрешени — те би трябвало тежко да станат предмет на обсъждане в нашите литературно-театрални среди. Най-първо възниква въпросът за стила на изпълнението: дали и доколко рецитаторът трябва да се превъздържа в образите на произведението или пък трябва да изтъкне само отношението си към тях. По повод рецитала на С. Славова в сп. „Театър“ миналата година стана кратка дискусия по този въпрос, но тя далеч не бе достатъчна да го изясни докрай. И до ден днешен някои наши рецитатори на практика изразяват несъгласието си със създанието на Л. Тенев, че четещият трябва да споделя със слушателите оценката си на наблюдаемата, а не да се превъздържа да се каже, че Масалитинова „играе“ в различните образи. Изхождайки от авторското и от своето отношение към образите, тя по-скоро се стреми да подкаже техните най-характерни черти, да ги типизира с леко загатнати нюанси, с мимика и антонация. И все пак на места — особено когато разкрива преживяванията на Ана Каренина — рецитаторката изглежда увлечена от силата на наблюдението, престава да е наблюдател, а дава отсрещна, да „слуша“ и дава отсрещна, да започне да действа от негово име. Това впечатлението се налага най-ярко във възпроизвежданата сцена между Ана и детето и — сцена, която трога и най-равнодушния слушател. И все пак когато изкажеме как рецитаторката мигновено се преобразява, ту в Ана, ту в Серьожа, ние се питаме: разработва ли — художественото четене? Възниква и друг въпрос: уместно ли е да се затъмнява зрителната зала както при театрално представяне и да се осветлява само четещият? Не отнема ли това възможността на рецитатора да общува с публиката — нещо, което е характерно и необходимо за естрадното изпълнение?

Тези и други някои въпроси за изкуството на художественото четене изискват широка дискусия, на която да кажат думата си нашите майстори на рецитацията.

НИКОЛА МАВРОДИНОВ

НЕДКА КРЪНЗОВА

ЖЕКО СПИРИДОНОВ (1867–1944)

Навършиха се 90 години от рождението на големия наш скулптор Жеко Спиридонов. Интимен приятел на Иван Вазов, Ярослав Вешин и Петко Каравелов, Жеко Спиридонов е истински демократ-реалист в нашето ново изкуство. Той беше тих човек, строг към себе си, скромнен, но уверен

в собствените си сили. Последните дванадесет години от живота си той прекара в малката си вил в Рибарица, отдето идваше много радост в София.

Творческият път на Жеко Спиридонов е извънредно интересен. Още от заглавната на първите му работи — „Нимфа“, „Бакхант“,

свистелност, която го заобикаля, от самия живот, който той — страстно обича.

„Нимфа“ и „Бакхант“ са ценни творби. В България Жеко Спиридонов работи най-напред серия от бюстове. Първата му значителна работа тук е бюстът на паметника на г-жа Игнатиев във Варна,

ЖЕКО СПИРИДОНОВ — Бюст на Петко Славейков

ЖЕКО СПИРИДОНОВ — „Сатир“

„МАРИЯ ТЮДСР“ НА ПЛОВДИВСКА СЦЕНА

Пловдивският народен театър за пръв път представи на българска сцена „Мария Тюдор“ от Виктор Юго. Постановката на писателя е Владимир Поляков, а художественият оформител — Владимир Мисир. Премиерата мина с голям успех.

На сценката — Светла Гърбена (Мария Тюдор) и Любомир Димитров (Фабисано Фабисано).

„Нарис“ „Сузана в банята“, „Идилна“ — личи известен академизъм в творчеството му. Той академизъм обаче е на здрава реалистична основа. Радост и любов към живота лъхат от тях творби, въпреки митичните им сюжети и античните стойки на образите. Реализмът се чувства и в начина, по който са третирани формите — те не са идеални, безжизнени хубави форми, с каквито борави тогавашната академична скулптура, но в тях няма никакъв упадъчен модернизъм, никакво влияние на модерна скулптура, която тогава е в разцвета си. Реалистичната основа на творчеството на скулптора разраства в последните му творби и се оформи в здрав и жизнен реализъм, който упражни силно влияние върху развитието на нашата скулптура. Потърсим ли корените на тоя реализъм, ще ги открием в скулптурата на италианския Ренесанс, но не в тая на Микеланджело, а в творчеството на Донатело, любящата скулптур на Спиридонов. Най-ценното обаче в неговите творби иде от самата дей-

който парненските граждани издигат в знак на благодарност към великия руски народ-освободител. Образът на големия руски дипломат е внушителен. Същата внушителност има и бюстът и релефът на Петко Славейков, които са измежду най-хубавите работи на скулптора от първия период на дейността му. Жеко Спиридонов е схванал великолепно не само чертите на лицето, но и сложния душевен живот на поета и народния деец, чийто поглед е отправен далеч и в чийто лице се четат противоречията. Особено хубав си бюстчето на жената на скулптора и на Вана Горанова, правени веднага след тях творби. Те са изградени пластически здраво и със стегнати форми, а в тях има и нежност, и чувство към младостта и хубостта, в очите струи морално здраве и хубава самонадеяност. Тези бюстове показват колко многостранна е била работата на Спиридонов.

Жеко Спиридонов напредва от година на година. Той участва

ГРАДСКИ ПРОМИШЛЕН КОМБИНАТ

„ШИПКА“

Дървообработка, хранително-вкусова и други промишлености

ПЛОВДИВ

ПРОИЗВОДСТВО НА ВИСОКОКАЧЕСТВЕНИ

СТРУННИ МУЗИКАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ

Цигулки — майсторски, оркестрови и ученически

Китари — обикновени и Джибсон

Мандолини и пиколо-мандолини

Чела — майсторски и ученически

Контрабаси

Кутини за цигулки

Подбрадници

Столчета за цигулки и китари

Лъкове за цигулки — всички размери

Струнници за цигулки и жабки за лъкове

В работата са ПЪРВИТЕ БЪЛГАРСКИ ПИАНА, които

наскоро се пускат в продажба.

Промкомбинатът извършва поправки на всички видове

струнни музикални инструменти и НАСТРОЙКА НА ПИАНА.

Всички поръчки се изпълняват бързо и качествено.

ПРОБЛЕМИТЕ, КОИТО ВЪЛНУВАТ СЪВЕТСКИТЕ ХУДОЖНИЦИ

Животът е многообразен — многообразно е и изкуството

(Специална кореспонденция за в. „Народна култура“)

МОСКВА, февруари

Свободната творческа дискусия — това е обичайният начин, по който съвременните художници обсъждат най-острите, сложни и актуални проблеми на съвременното изкуство. През изтеклия сезон само в Москва (в Съюза на художниците) станаха обширни дискусии по редица теми: „За новаторството и традициите“, „За завършеността на художественото произведение“, „Замисълът и осъществяването му“, „Актуални въпроси на портретното изкуство“ и пр.

Никога досега обаче дискусията на майсторите на съветското изобразително изкуство не са били толкова напрегнати, продължителни и горещи, както през последните месеци. Това се обяснява с факта, че предстои откриването на всеобщия конгрес на художниците, и че са наредили и излизват неотложно разрешение много въпроси из областта на творчеството и художествената живот.

В полемиките бяха засегнати главно три проблема:

1. Въпросът за метода на социалистическия реализъм и конкретно то му приложението в практиката на художниците;

2. Проблемът за художественото изкуство;

3. Организационни въпроси.

Социалистическият реализъм изглежда от художниците дълбоко и правдоносно да изобразяват действителността. Това означава, че през следващите години съветските майстори на изкуството са се ограничавали само с „паралелно“ изобразяване на действителността, съвсем не отговаря на фактите. През това време бяха създадени не малко прекрасни платна, скулптури и графики, в които бяха отразени широтата на съветския живот с неговия устрем към високи цели, с напрегнатостта на трудовите дни, със съзнателна и всеобхватна човечност и постигнатост. Достатъчно е да припомним произведенията като „Ръчта на В. И. Ленин на третия конгрес на Комсомола“ от Б. Иохансон, „Хляб“ от Т. Яблонска, „Трактористи закусват“ от А. Платов, „Запращане“ от В. Котецкий, скулптурите на В. Мухомин, С. Кононенко и С. Лебедева, графиките на Д. Шарин, В. Кукрински, Е. Кирилик, Б. Пророков, В. Фаворски и много други творби на съветските художници. В недалечното минало обаче някои съветски скулптори и живописци под въздействието на създадената от културна личност атмосфера, отстъпиха от жизнената правда — основният закон на изкуството на социалистическия реализъм. Така паресният „паралелен стил“ — разкъсването, повърхностно, парадно изобразяване на живота на съветските хора, получи известно разпространение. В картините, създадени в подобен „стил“, имаше всичко: и забележителни исторически личности, и аполодирателски тълпи на ливанския народ, и връзка с някаква актуална тема. Всяко имаше, липсваше само истинско изкуство. То липсваше, защото тия картини се рисуваха набързо, без размисъл и външен, от първата попаднала фотография. И не страстта на гражданата, не и благородният патос на големите идеи вдъхновяваха авторите на тия платна, а съблазнителна за лек успех.

Съветската общественост рязко осъди картините от подобен род и те изчезаха от нашите изложби.

Сега споровете между майсторите на съветското изкуство са насочени към положителните търсения. Какво е необходимо, за да могат произведенията с обществено значение, важни за съветската действителност теми да бъдат сътворени с тая сърдечност, искреност и художествено съвършенство, които са постоянните спътници на всяко истинско творчество?

Ето вече трета година се подготвя Всеобщата изложба, която ще бъде открита през ноември 1957 година, в дните, когато ще се чествува 40-годишнината на Октомврийската революция. Ясно е, че в тази изложба ще заемат почетно място произведенията с обобщаващ характер, които ще разкажат за

великия исторически опит на съветския народ. С увереност може да се предскаже, че тия произведения ще се опират на най-добрите традиции на съветската живопис. Това са традициите за основно познаване на живота и образното му отражение, които отхвърлят тъпата безмисленост на натурализма и фотографската, чисто външна „правдоподобност“, самоквалификационна и лакировка на салонно-академичния маниер. Тези традиции изискват непрестанно да се търси ярка, остра и оригинална изобразителна форма за обхвато, разностранно съдържание, те допускат смело и оригинално в индивидуалния стил на живописеца.

В средите на съветските майстори на изобразителното изкуство станаха спорове и за отношението към художественото наследство от миналите векове. Неотдавна известна — впрочем не голяма — част от художниците и критиците изказваше мнение, че за да се отрази правдиво и дълбоко съвременният живот на съветските хора в картини, скулптури и графики, напълно достатъчно е нашите майстори да се опрат на наследството, оставено от блестящата плеада руски живописци от втората половина на 19 век. Че това наследство във висша степен е оказало плодотворно въздействие върху творчеството на съветските художници, е напълно доказано през изтеклите четиридесет години. Но също така е безспорно, че придръжането към една, макар и великолепна и много ценна традиция, значи рязко да се ограничат творческите възможности на художника. Такова ограничение, разбира се, не бива да има — освен вреда то — че друго не може да принесе. Ето защо на дискусията единодушно се изтъкваше, че трябва още по-внимателно и задълбочено да се изучават произведенията на великите майстори на западното изкуство от 15-19 век, по-пълно и разностранно да се използва тяхното блестящо, съвършено пластическо майсторство.

Една от централните теми в полемиката за наследството бе проблемът за импресионизма и отношението към него. По този повод бяха изказани много различни и понякога противоречиви мнения. Но в края на споровете възтържествува мнението, което може да се смята за господстващо сред съветските художници. С две думи то може да се изрази така: Импресионистите не можаха да постигнат широки социални обобщения в творчеството си, да дадат многообразна картина на обществената живот на своята епоха и в това отношение съветските художници, разбира се, не могат да ги следват. Но разработените от тях принципи за „пленер“, тънко и остро предаване многообразието от цветовете в природата с цялото му богатство от отенци и рефлекси, уменията им да предават динамиката и бързите промени в природата, както и с дъл-

боко проникновение да разкажат за живота на обикновените хора — всичко това безспорно е обогатило реалистичната живопис и нейните изразни средства и може с успех да бъде използвано от съветските художници в тяхната работа.

Участващите в дискусията поддържаха, че новаторството в изкуството се изразява преди всичко като новаторство в мисълта, новаторство на излъчаваната в изкуството идея. Да се види и разбере новото в живота и това ново да се предаде убедително и дълбоко, да се изобрази с истинска художествена сила в платното, в скулптурата и графиката — ето кое преди всичко характеризира истинското новаторство в изкуството.

Участващите в дискусията проявиха голяма широта на възгледите и по въпроса за жанровото разнообразие на съветското изкуство.

Нито човешко не е чуждо на съветската живопис, скулптура и графика. Ние едновременно се радваме и на хубавата сюжетна картина, която изобразява значителни събития от миналото и съвременността, и на натюрморта, който възпавя прелестите на окръжаващите ни предмети или даровете на природата, на скулптурния портрет на съвременника и на малкия графичен пейзаж, където живо и свежо е запечатано едно или друго кътче от нашата страна. Животът е многообразен, многообразно е и изкуството — това е един от главните девизи на съветските художници.

Що се отнася до проблемите от организационен характер, на дискусията бе изтъкната необходимостта от по-нататъшна последователна демократизация в областта на художествения живот. Бившите ръководители на организационния комитет на Съюза на съветските художници и Художествената академия в миналото понякога са допускали в дейността си метода на грубо администриране, понякога са потискали критиката, несправедливо са обвинявали някои големи съветски художници във формализъм и естетство. Факти от този род бяха съобщени по време на дискусията. Тези извращения, които противоречат на самия дух на съветската демокрация, сега решително са осъдени от обществеността. Последните от тях в главната им част са ликвидирани. Ръководителите, които не оправдаха доверието на обществеността, са сменени.

Ясно е, че свободните дискусии дадоха твърде плодотворни резултати в различните области на идейно-творческия и организационния живот на съветските художници.

Има съмнение, че от духа на принципна, другарска полемика ще бъдат проникнати и заседанията на първия конгрес на съветските художници и обсъжданата на Всесъюзната изложба — 1957 г., както и цялата бъдеща дейност на съветските творчески организации.

А. А. КАМЕНСКИ

кандидат по изкуствоведческите науки

НАЙ-НОВАТА ЖАНА Д'АРК

Ото Премингер е известен на кинолюбителите в света като оригинален режисьор. Неговите филми се различават коренно от етичната холивудска продукция както със смелите си проблеми, така и с интересните творчески търсения. Филми, като „Кармен Джонс“, „Луната е синя“ и „Човекът със златната ръка“, говорят и за една друга черта на режисьора Премингер — за любовта му към надрешните, но неизестни млади изпълнители. Той помогна в първите стъпки на Дороти Дендридж, Мати Мак Намара и Ким Новак.

От известно време западният печат, който търси критично следи работата на Премингер, охлява коментари най-новата му „авантюра“ — екранизацията на „Света Иоана“, известната драма на Бернард Шоу. Причината за смущението на критиците е участието на съвсем неизвестната млада актриса Джим Себерг в трудната и отговорна роля на Жана д'Арк.

Филмът на Премингер не е първият, който ще възпроизведе събитията, разиграли се край брега на Лоара през 1449 година, когато въодушевени от „Орлеанската дева“, френските рицари нахлули първото поражение на омазните „годеми“. През последните няколко години ролята на Жана д'Арк бе изпълнена от Ингрид Бергман, Мишел Морган и претърпелната ирландска актриса Сиобан Мак Кена. И сега... Премингер се явява с неизвестната Джим Себерг!

Печатът не казва колко ще струва филмът. Но за да намери подходяща изпълнителка на Жана д'Арк, Премингер е похарчил 60,000 лири стерлинги. Между 18,000 момичета от Европа и Америка най-после той избрал Джим Себерг.

Коя е тя? Едно обикновено момиче от градчето Маршалтаун, щата Айова, едва постъпило в университет и проявило таланта си на актриса в една любительска театрална трупа.

Сега Джим Себерг е в Европа. Тя е посетила онези места, където е живяла, борела се и умира — великата френска героиня. В Париж младата девойка от Айова е имала среща с Ингрид Бергман, която ѝ е дала ценни съвети. В Лондон Премингер е направил някои вътрешни снимки по обсадата на Орлеан и е заявил, че не съжалява за своя избор. На въпроса защо поверява такава отговорна и трудна роля на една все още неопитна и млада актриса, той отговорил: „Моята Жана д'Арк трябва да има възрастта на омаз, която роля играе. Когато Орлеанската дева, обвинена в ерес и маговнически, е била изгорена на клада, тя е била на деветнадесет години. Джим Себерг неотдавна навърши осемнадесет.“

Освен Джим Себерг във филма участват Ричард Диксгуд, един от най-големите английски драматични актьори — в ролята на Уорик, Антон Дюбрук — в ролята на Кошон, Ричард Тод — Дюноа, и Ричард Уидмарк — Карл.

★ ★ ★

Перспективите са добри

Гост на нашата страна е Руже Босино, генерален директор на парижката литературна и артистична агенция.

Роден през 1921 год., участник в съпротивата след войната той се отдава на литературна и журналистическа дейност. Издал е няколко романа — „Летието“, „Женевева“, „Морска болест“. Бил е последователен редактор на „Лекран франсез“, а по-късно на литературния отдел на „Аксон“ и на „Юмани-те“.

Първият ни въпрос бе: — Наследстват ли вие посетихте е Ив Монтан Съветския съюз и редица страни с парадна демокрация. Какви са според вас перспективите за развиване културните връзки между Изтока и Запада?

— Развиването, което започна преди две години в международната обстановка, бе извънред-

но благоприятно за развиване и задълбочаване на съществуващите културни връзки. Нашата агенция бе създадена от група прогресивни писатели, именно тогава, когато разбрахме, че подобряването на отношенията вече настъпва. Поста- вихме си за цел да вне- сем известна целесъосо- ченост в размяната на кул- турните придобивки меж- ду Изтока и Запада.

— Под културна размя- ната у нас разбираме объ- мипа на положителния опит между две страни.

— Естествено. Тук ис- кам да подчертая, че аз смятам за прогресивно всяко произведение, което критикува и демаскира буржоазията, хвърляйки безполезна светлина върху неизбежния залез на буржоазната като управяваща класа. Ко- гато Франсоа Мориак, въпреки желанието си да прокара християнски ми- роглед пишеше книги ка-

то „Взвел от усойниш“, или „Пътешката към мо- рето“, той допринасяше за разобличаването на буржоазната и следова- телно в случая неговото творчество е прогресивно. Същото положително де- ло върши и друг ярък представител на френска- та буржоазна литература — Руже Мартен дьо Гар. Не трябва да се забравя, че в една страна като Франция влиянието на буржоазията започна още преди пет, та дори и шест века.

— Как гледат френски- те управляващи кръгове на въпроса за задълбоча- ване на културните връз- ки между двете системи? — Френското правител- ство подпомага гастроли- те на Националната на- роден театър, ръководен от Вилар, в Съветския съюз и Полша. Миналата година то подкрепи иници- тивата на театър „Ателие“ да посети реди- ца народни демокрации.

— Последен въпрос: връзките с България.

— Пред всичко искам да подчертая с какво внимание и разбиране бях посрещнат навсякъде във вашата страна. Аз смятам, че перспективите са добри. Засега в сравне- ние с други народни демокрации вие издавате малко преводна литера- тура. А и вашата литера- тура е малко известна във Франция. В областта на театъра също липсват за сега някакви по-задъл- бочени връзки. Гостува- нето на Държавния ан- самбъл под ръководство- то на Филип Кутев у нас бе добро начало. А днес Ив Монтан се намира между вас. Не бива тези прояви да останат еди- нични и отзивчивостта, която срещаш в страна- та ви, ме кара да се на- дивям, че нашите отноше- ния ще се развиват зана- пред в дух на братско съ- трудничество.

ПРОФЕСОР КОНЧЕТО МАРКЕЗИ

На 13 февруари на 79 години почина в Рим именитият учен-хуман- ист проф. Кончето Маркези, бивш ректор на университета в Падуа, член на академията Линчен, депу- тат от парламента и член на ЦК на Италианската комунистическа пар- тия. Целият италиански прогресивен и демократичен печат изрази дъл- боката скръб на италианската про- гресивна общественост. Италианско- то работническо, децните от съпро- тивата през време на фашисткия режим и Втората световна война загубиха един голям борец.

Роден в Катания (Сицилия) на 1 февруари 1878 година, Кончето Маркези още съвсем млада взема участие в борбите на селяните и на работниците. През 1895 година той става социалист, а от 1921 го- дин е член на новообразуваната комунистическа партия. Едновременно с научната си дейност като латинист и елинист, плод на ко- то е монументалната „История на латинската литература“ и редица отделни студии върху Тацит, Се- нека, Маринал, Фед и други, проф. Маркези посвещава силите си на великото дело на партията, особено между 1941 и 1943 год., като участ- вува активно в нейното реорганизи- ране.

„С Кончето Маркези — пише про- гресивният италиански литературен критик и директор на седмичника „Ил Контемпоранео“, проф. Карло Салinari — изчезна един изключи- телен италиански интелектуалец, учител на много поколения млади хора, безстрашен борец за каузата на свободата и на прогреса, несправен изследовател на гръко-римската пи- вялизация, незабравим лектор, от- личен писател, блестящ собесед- ник.“

А в съобщението на ЦК на Ита- лианската комунистическа партия се казва: „Смъртта на Кончето Маркези ще остане незаличим в историята на италианската култура, незаличим в историята на демокра- тията и на борбата против фашиз- ма. Маркези бе борец и ръководи- тел на италианското работническо движение.“

Изложба на мексиканска и уругвайска графика

Всяка изложба на чуждо изку- ство се посреща с голям интерес от нашия зрители. В нея той търси да открие не само дарбата и ес- тетическите схващания на чуждите художници, но и да научи нещо за народа, от който произлизат.

Макар и малко на брой, картини- те на мексиканските и уругвай- ские художници, изложени в гале- рията на бул. „Руски“ 5, разказват въздуха за живота и борбите на двата далечни латиноамерикански народа.

Изкуството на мексиканците е самобитно и завладяващо. Елена Церта в „Мечитал“ ни прена- ся в безводната, тъжна мексика- нска равнина, където всяка кап- ка вода се изкупува с непосиен труд. Фани Равел в „Човешка мь- ка“ предава скръбта на родител- те по загубената роля, уругвай- цът Хулио Екамес ни отнася в

разораните поля на своята родина („На нивата“). Но най-силни са графиките, изразяващи протест сре- щу потисниците. Адолфо Мекнас е нарисувал работник, чийто уста е затворена от тежка верига; той е озаглавил своята картина „Сво- бода — на словото“. Уругвайският художник Анело Хернандес пре- дава „Патриоти“ — конници пре- лускат с устремена напред коня...

Радостно е, че картините от тази изложба ще останат завинаги у нас — те са скъп дар на Национал- ната художествена галерия от мек- сиканските художници — членове на ателието „Народна графика“ в Мексико и от уругвайските худож- ници от „Клуба на граворите“ в Монтевидео — Уругвай. Това е дар, който свързва в светла културна дружба нашите три миролюбиви народа.

ЕЛИЗАБЕТ КАТЛЕТ — Право на хляб (графика върху дърво)

По случай фестивала на българския филм, който ще се проведе през март т. г., по екраните на кинотеатрите ще бъдат пуснати новите български игрални филми:

ЗЕМЯ

(По едноименната повест на Елин Пелин)

Сценарий — Веселин Ханчев
Постановка — Захари Жандов
Оператор — Бончо Карастоянов
Художник-постановчик — Хосе Санча

Музика — нар. артист Любомир Нинков

В главните роли: Богомил Симеонов, Слава Славова, Гинка Станчева, Стефан Петров, Кунка Баева, Борислав Иванов, засл. артистка Елена Хранова, Николай Дойчев и др.

Граждани, очаквайте новите български филми „Земля“ и „Тайната вечеря на Седмаците“

ТАЙНАТА ВЕЧЕРА НА СЕДМАЦИТЕ

Сценарий — Ст. Даскалов
Постановка — Даво Давоски
Оператор — Емил Рашев
Художник-постановчик — Ценко Боджев
Музика — Боян Икономов

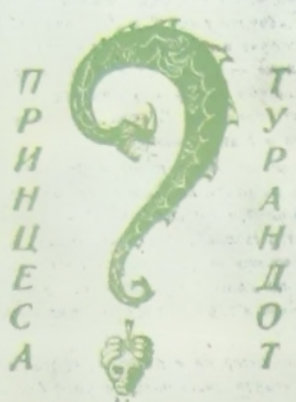
В главните роли: Иван Братанов, Никола Дойчев, Димитър Буйнов, Мария Шопова, Симеон Йотов, Ивана Димитрова, Владимир Русинов, Минна Влахова, Донка Чакова, Гертана Давоска, Бистра Бодурова, Пенчо Петров, Ганчо Ганчев и др.

ПРЕД 8 МАРТ —
МЕЖДУНАРОДЕН ДЕН
НА ЖЕНАТА

За младите в един театър

Председателят на репетиционната зала на Врачанския народен театър се поде интересен разговор за младите поколения в театъра — неговия художествен ръст, тревогите му, колебанията, радостите и надеждите в бъдещия му път. Този разговор бе организиран по почит на Министърството на просветата и културата, ВПИЗ „Кр. Сарафов“ и ЦК на ДСНМ, но основното в съвещанието изнесоха младите изпълнителски сили — те споделиха мисли, дискусии, помислиха се (в голяма степен успешно) да намерят истинското си място в неспокойния живот на своя театър.

ПРИНЦИПА
ТУРАНДОТ

... За три различни пиели се вдига завесата на театъра — за познатата приказка на Шюлер по Гоци — „Принцеса Турандот“, психологическата драма на П. К. Яворов „Когато гръм удари“ и на шумящата пиеса на Баранов „На другата страна“. Творби, които дават възможност за оригинално и смело режисьорско разрешение, за богато и задълбочено изграждане на драматическите образи.

Трите постановки показват преди всичко различното на три режисьорски разработки, които остро се открояват в съзнанието и наложиха неизбегната съвместност.

Нашата театрална общественост отдавна познава интересното съвместно творчество на Стефан Пенчев, режисьор при театър „Трудов фронт“, пост-постановки на „Принцеса Турандот“. Бесспорно трудно е само от едно виждане да се създаде достояние и несполуките на спектакъла. Но това основно въздействие, което позволява да приемеш разрешението от режисьора мисли на сцената, или да въздържаш против тях. За съжаление и за изненада сценарната опитност на Стефан Пенчев се губи в случая и то твърде далече. Може би времето за подготовка не е било достатъчно, може би са попречили други обстоятелства, но резултатът е очевиден — представените няма най-важното: определени режисьорски замисли. Вместо това на сцената плава плаващо в най-добрия случай сполучливо текстово изложение на произведението.

Какъв стил защитава режисьорът — комедия, трагедия, трагикомедия или фантастична приказка — това не се вижда. Обратно, неизяснеността на това основно съвместно изясняване към жанра дава отражение и на отделните изпълнители. Техният творчески процес на сцената не тече спокойно, хармонично и най-важното — органично вънро, а е спънат, мъчен, неравен и в последна сметка — неудобен. Трудно е на младата и талантлива актриса Гергана Кофардчиева — принцеса Турандот да определи своята линия на поведение — тя е скована, напрегната, изкуствена. В постановката твърде често елементарното общуване се сменя от отблъсквания на места натурализъм — Светослав Петров — Труфандин; евиниет сентиментализъм — Цако Милчев — Исмаил; позорски патос — Тодор Тодоров — принц Калаф; неумяваща комедийна импровизация — Дим. Панов — Пизалоне; принизен сценичен живот, без особена мисъл, непосредственост и дълбочина — Цвета Панова — Аделма, Лилия Петрова — Зелма.

Като хармоничен фон на тази първоначална неизясненост се очертава и бедното, лишено от сценична красота и творческа изобретателност декоративно оформление на Катя Хаджистойкова. Декор, който стои безучастно, апатичен към събитията на сцената, с неумяваща, изморява околото, дезориентира мисълта на зрителя.

И като завършек иде програмата за представянето, особено нейната кориса — безкрив драматичен, съгласен на външната, вместо това — отрязана човешка глава в турбан и „неизбежните“ три капки кръв.

Грубо, неумяващо, антиреалистично. Творческото горене е отишло за сметка на професионалното спокойствие.

С огорчение трябва да се признае, че в разнообразната режисьорска палитра на Стефан Пенчев „Принцеса Турандот“ остава като неясна бляга.

Уважаемостта към труда на режисьора изисква дълбоко съзнание, съчувствие и разбиране, когато ще се оценява. Неотдавна нар. арт. Зорка Йорданова написва статия за необходимостта от любов у критика към творчеството на артиста. Това се отнася може би много по-силно за работата на режисьора. И ако тук думите са остри, те се изричат в името на тази любов към творца. Липсото не е беда само за артиста, режисьора или художника. То възбужда и критика, който се мъчи скромно и според силите си да оцени това, което се извършва на сцената.

Радостният контраст дойде от втората постановка — „Когато гръм удари“ на П. К. Яворов — режисьор Людмил Кирков. Този спектакъл за частни разкрития съвсем по новому творческата физиономия на самия театър. Тук не става и дума за някакво противопоставяне на двама творци. Не! Въпросът е, че при тази строго камерна пиеса, където бурята на живота бушува извън прозорците на тихия крайдунавски дом, при цялата психическа сложност на автора, при очевидната трудност за външно динамично пресъздаване, младият режисьор прави впечатление най-напред с културата на своя режисьорски замисъл. У Кирков мисълта доминира над емоционалната стихия. Тази мисъл подчинява действията на героите, прави ги измерени, строго преценени, фиксирани в рамките на сценическия откъс. Затова често паузата, статичността на физическото поведение се налага, но не пречи

гражда подполюното бурно течение на взаимоотношенията. И тук е ценното — че се чувства събитие, което не се извършва пред очите на зрителя, че смисълът на неизречените думи достига с мълчанието, със загатването, с неясния поглед.

Наступила има моменти, в които този режисьорски анализ превъзхожда предела и отива в крайността на утвърдени психологизъм (особено ярко подчертан в прекалено забавения ритъм на филмала на драмата).

Кирков се стреми да подчини на своето виждане и осветление, като използва уместно познатия манер на проекторния лъч, особено твърде сценично и приковава вниманието на зрителя. В това отношение той не е последователен докрай — има моменти, лишени от необходимия светлинен акцент, които отминат бегло.

Леко условното, изградено според режисьорския замисъл оформление на художника Асен Митев, не разсейва зрителя и позволява на артистите свободно общуване в рамките на сценичното пространство.

Радва и артистичното излизане — умереност, с минимални възможни ритъм на Дим. Панов — Сава Попович, съзрялата, но с напрегнато вътрешно емоционално изпъкване Бистра на Цв. Панова.

Трима млади артисти съзидат останалите роли — с протестно излизане, в неопорно настъпателна линия Цако Милчев разкри своя Данайл, Мери — Велика Стефанова поддържа прарастащата красота на Олга, със зряло сценично самоувещание Георги Черкелов наблегна предимно на студентско хладнокръвие на полковник Витанов.

Представянето разкри стремеж към завършеност и единение между предпретията замисъл и съществуващото му. То дава основана да се вярва в надеждното бъдеще режисьора.

Третата пиеса — „На другата страна“ от Баранов, постановка на Дим. Панов, направи впечатление с разностранно режисьорско и артистично разрешение. До анимално разработените откъси, в които раздвижени и правдив живот бе преобладаващият елемент (при изпълнението на Ито Стоянов, Тая Тодорова, Г. Кофардчиева, Г. Черкелов и др.) се редят и пресилено ефектни, необосновани, без художествена мърка моменти.

В продължение на няколко часа младите артисти и режисьорите разказваха за своята непосредствена работа в театъра.

В думите им прозвучава най-радостното — съзнанието, че са дошли да правят театър на голямото човешко преживяване, на богатото емоционално въздействие, на значителната творческа мисъл. Откровения бяха младите, обръщайки се към своите учители от ВПИЗ „Кр. Сарафов“ с пожеланието да се обучават студентите в часовете по актьорско майсторство за бързо и активно събуждане на творческия процес, съобразен с темпа на провинциалния театър. В думите им имаше любов и уважение към по-възрастните артисти — техни добри и отзивчиви приятели в първите им стъпки на сцената.

Хубаво е и то се подчерта от всичко, че художественият състав на театъра сам вижда своята работа, оценява я, тревожи се, и се заема да премахва несполуките.

А това е радостен признак за бързо и уверено израстване.

НИКОЛАЙ ПАНУШЕВ

Щом дойде февруари, из Ябланица на групички се разшетват девойки — тропат на всяка порта, влизат във всеки двор. — Како Надке... Бабо Дойке... Велико... Мислите ли за украсата? Вечеринката наближава.

Хубава, отколешна традиция имат ябланици — двадесет и осем години вече всяка зима уреждат в читалището национално-битова вечер. Как е било преди — не зная, но сега се очаква като събитие не само от жените. За ябланския „бад“ говорят седмица-две по-рано в близките махали, в големите крайпътни села, та дори в Ботевград и Тетевен. И всички очакват с особен интерес изложбата на битови народни тъкачки.

За вечеринката салонът се украсява с най-новите, най-хубавите ръкоделни на ябланските жени и девойки. А те са известни из целия Тетевенски край като отлични домакини и тъкачки. Мине ли есента, стъкват ли челната за зимата, във всяка къща започва стан. Който няма своя, при съседката ще заложат малко основа и пак ще си изтъче няколко конфекции или възглавници. Работят и диялат в сандаци. Един са майсторки на килими — тъкат старата тетевенска шарка „на вечер“, като я комбинират в нови цветове, от черно и тъмночервено до златисто, бежово и светло лимонено. Други работят хубави китеници. Миналата година Рашка Цекла беше изтъкала два светла кафява — като ги изнесе на слънце, сякаш не китеници, а кадифе.

Майката на Рашка баба Дойка е учителка на цялото село в тъкането на наводките.

Всички в Ябланица тъкат наводки, но все баба Дойка първа ще захване модела, първа ще измисли, дори шарки. Двадесетина различни шарки има в Ябланица и половината от тях

е съставила баба Дойка: на възглавници, на килими като пчелна пита, на кръчета и плетеници като стари пошивани ризи. Гледаш и мислиш — бродираше е. А баба Дойка се усмихва:

— Тъкано е... Ама иска очи, мерак!

Цветовите тя също сама комбинира — обикновено върху черна основа прокарва с червено, жълто, светло синьо или бяло. Тези години за украсата на салона даде една кувертоса — тъкана на била памучна основа с била коприва. Прошарена на ситни звездички, същински снежинки, тя проблясва отдалеч като скреж. Нямаше човек, който да не се сприя да я погледа... А гости-те са придирчиви. Как няма да се възбудят ябланици!

На естрадата в големия салон младата учителка Янка Гатева подрежда може би за десети път възглавниците върху дъгките миндери, застлани с шарени черги. Опроявява закънения на стената тъмносини сукман с кадифелък по края, раздизала моминския възлиник — червен, обшит с лотурки и бели мънестя, премецка колана от сребърни пластинки, с тежки ковани пафти. После отстъпва, присвива очи и въпросително ме поглежда:

— Заприлича на битов кът, нали? А деурлигата, за които е чест да участвам в украсяването, току прихващат шарени чорпани, шити на цветя, гайтанлии салтамарки, сахани, панички, бълчици. Янка ги поема, за всяко намира място и се усмихва:

— С тези битови вечери научихме много и голямо да обича родното. Довечера половината от младите ще дойдат в народни носии. За най-добрата костюм ще има премия. Напоследък повечето от момичетата си наизучава по старовремските модели. Пригласиха си даянелени поли, престилки, шървучли. Не върят никак да облеще сукмана на баба си, а да потрпаваш на топлата.

Янка ме поведе за последен оглед из китно украсените салони, после тичаме към дома и да се пременим и тя. Време е. Пред врата кебапчията вече разпала скарата, а по пътя от Балкана посърват първите коли с гости от махалите...

Янка Гатева и другарките ѝ подреждат битовия кът

Готова за битовата вечер...

Когато се връщаме след час, големият салон вече кити от звуците на ситно хоро. И дали от грейналите лица на хората, всичко ми се струва ново, невяждано, празнично. Три реда хоро се е люлювало, а гости още припират. От Зорница и Видраде, от Голям извор и Панега, от Гераня и Малка Брестница. Музиката не може да заглуши шумните смехове и глътка, кебапчията не насмогва със скарата, сладкишите в бюфета се оказват недостатъчни. Никой не усеща как минава полунощ, най-малко ония, които търсят далечната ясна луна за единствен свидетел на крадешком разменена целувка.

Само когато ситните удари на барабанчето оповестяват, че ще се определят награди за най-добре изтъканите и бродирани предмети, за най-издържаните национални костюми, всички се стичат в салона. Никой, разбира се, не мисли за наградите. Всички са съгласни че бялата кувертоса на баба Дойка заслужава да бъде премирана като най-

хубава тъкан, че Янка Гатева пак е изложила най-красивите бродерии, че най-добре натъкмена е Велка със своя двоен възлиник, везана блуза и алено елече.

Гледам я, разсъфнала като божур в моминска градина, свеждам очи към моята безцветна градска премия и си мисля: Колко хубаво и полезно би било, ако на ябланската битова вечер се сетят да дойдат поне веднаж нашите художници-дизайнери, които само по рисунки и фантазия нахвърлят моделите за битови тъкачки. Не ше е лошо да надникнат в ябланската изложба и тапиерите, и художествените ръководители на някои мебелири предприятия. Тогава сигурно ще се решат да подменят бедите модерни дамски с ярките национални тъкачки, в които ябланици така изкусно възкресават старите народни шевци.

Има какво да научим и от баба Дойка, и от Янка, и от всички сръчни, добри българки в Ябланица.

ПЕТА НИКОЛОВА

ПЕСНИ ЗА ЧОВЕКА

Кога чуех за Ив Монтан? Струва ми се преди няколко години, когато в програмите си Радио София започна да предава френска забавна музика. Нашите ежажони и естрадни оркестри акълчиха неговите песни в репертоура си, запяха ги соловедни групи, но ушите младешките си погисваха „Шофори“ и „Мой Париж“.

Напоследък ние научихме повече за певеца и артиста Ив Монтан. Той беше главен герой и на някои филми. На митингите на борците за мир нали той поведоже демонстрациите с песен?

И тогава той ни беше само симпатичен.

Но сега ние видяхме Ив Монтан. А за да почувствам и обикнеш неговото изкуство, непрекъснато трябва да го виждаш. И той ни стана любим, както е любим из френските работници.

И може ли да не обикнеш, да не се възгизтиш от един артист, който е подготвил програмата си с толкова любов, старание и акус.

Редят се една след друга хубавите му песни. Различни по съдържание, те са типично френски — нежни и борчески, чувствителни до сакименталност и много блиски до живота, обикновени и велики с простотата си.

А певецът сякаш разказва. Познана ми най-напред с любия си Париж, пренася ни и на „Големите будевари“, пълни с шумни и весели тълпи, и ни представя „Мари с низокенето палат“ — нпмичето, избрало милозвоната любов, която носи в младостта само веселие и забава. Но тя вече е стара... Какво ще стане с нея? Не правете като нея!

В песните му е отразена цялата душа на французина — нежно и

състрадателна, дълбока и чувствителна. Той пее за работниците на Париж, за шофорите, за забавляващата им „Луна парк“ след тежкия работен ден, където за малко пъти те имат няколко часа, излъгана с музика и момински смях. Нали и това за някого е цяло щастие? Пее Ив Монтан и за свободата, и за другарството, и за волюта и малкото възкаждание от Бродуей... А за любовта! Колко много любов има по земята и в песните на Ив Монтан! Някой е безкрайно щастлив — той току-що се е влюбил и е обичан. Разбира се, всеки той не иска нищо друго от света. „Влюбеният дигрент“ забравя всичко... за неа. Но... или и раздъла, тъжна като мъртвите есенни дъжд. Не се забравя първата любов!

Ив Монтан пее, а в претърканата зала е тихо, тихо... И не знам, ако пееше цял ден, два, три... щеше ли да ми омръзне! Сигурно не! Защото той има най-важното за естрадни певец — чувство за мярка. Той знае с прецизна точност до къде трябва да спре и с пластичното израстване, и с гласа си. Дори облеклото му е оризиално с мярка. Той не прави нито едно излишно движение, дори с един пръст на ръката си. Ще си помислите може би, че все пак един такъв певец трябва да има повече свобода. Но тази мярка в никакъв случай не се чувствава като прегрива, като задържане. Не. Тя е така естествена, че имаш чувството, че той сега измисля всеки мизансцен.

Но това, което Ив Монтан е постигнал, ще се помни дълго.

ЛЕНА БЕНЕВА

ИНТЕРЕСЕН КОНЦЕРТ

Завесата бавно се отваря... Пред нас е оркестърът на ансамбъла с художествен ръководител Пео Будаков.

Ансамбълът е съставен от най-добрите изпълнители из средата на циганското население у нас — музиканти, певци и танцьори.

В залата звънът чистият и ясен глас на Алина Сабриева. Весело, игриво се носи песента. Чистотата и мекотата, с които Сабриева изпълнява тази песен, говорят за нейния безспорен талант. Необходимо е обаче изпълнителята да поработи още върху художественото оформление на песните си.

Младите певци Веска Салиева

и Надка Алиева показва също добро изпълнение и отлично ансамболо сработване. Гласовете им звучат стройно и в добра връзка с оркестъра.

Несполучливо се представя певецът Иван Кремев в изпълнението на народни песни и песни от филма „Бродяга“. В първите две песни той се губи в оркестъра, а във вторите търси повече външен ефект — костюм, грим, миника, без да се стреми към художествено изпълнение.

Интересен и разнообразен е репертоарът на певцата Амила Йоану. Тя пее с лекота, много чисто и е подчертана художествена мър-

ка. Но гласът ѝ звучи на места много тихо и се губи в оркестъра. Будаков трябва сериозно да поработи и балансира съотношението между оркестъра и певцата.

Оркестърът на ансамбъла е съставен много сполучливо. Отделните изпълнители правилно са схванали стила на такъв род оркестър и свърят с голямо майсторство. Солистите Крум Будаков — цигулка и Мехмед Моколо — цимбал, показват висока техника и влагат много чувство в изпълнението.

Майсторство, граничещо с виртуозност, показва Крум Будаков при изпълнението на „Чучулигата“. Не по-малко се представя Моколо в своите „Испански вариации“. Единственото, което помрачавя хубавото впечатление от изпълнението на Моколо, е липсата на добър акомпанимент.

Всички знаем, че циганските танци се изпълняват с много жар и темперамент. За съжаление тези елементи липсваха в танците, които излягах на концерта. Танците са необработени, без замисъл. Мажките костюми не са стилни. Танцьорите играят без чувство, изключено прави със своята добра техника и разбират Мими Юсеинова — Манчева.

Николко думи за конференцията. Роза Бонева се стреми да оцвети обявяването на отделните номера, но би спечелила, ако правеше това по-живнерадостно, без тази сладникова отпуснатост, която след две три излизания започва да дразни.

Хубавото, което показа Софийският цигански ансамбъл, подсказва, че трябва да му се отдаде по-голямо внимание от страна на Дирекцията за музикално изкуство. Не ще бъде излишно ако за всички изпълнители — певци и оркестранти се разработят стилни костюми, а за танцьорите — костюми, характерни за всеки танц. Би могло да се помисли и за практическата школова на някои от солистите певци и танцьори.

ПЕПА НАМДЕНОВА

Народният театър „Адриана Будевска“ — Буреас усилено подпомага новата българска пиеса „Изменяра“ на смятката: част от колекцията на театъра разговаря с автора при една от нападките репетиции.

Важно съобщение

Редакцията на вестник НАРОДНА КУЛТУРА съобщава, че абонирането за второто тримесечие и до края на годината става във всички ПТТ станции в страната, от пощенските раздачи, между-селските куриери и обществените пълномощници по пощата.

Абонаменти се приемат и направо в редакцията — София, бул. „Ленин“ 47.

Желателите да имат пълното течение на вестника да изпратят направо в редакцията 5 лева — абонаментът за първото тримесечие като на пощенския запис изрично посочат: „абонамент първо тримесечие“.

Абонати, които не са получавали или не получават редовно вестника, да се обадят незабавно в редакцията.

Годишен абонамент 20 лева, за шест месеца — 10 лева.

Амила Йоану и Крум Будаков в изпълнение на песен из филма „Паломо“